

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Eivind Jahren
Arkivsaksnr.: 19/6717

Arkiv: 033

Sign:

Dato:

Utvalg:
Valgstyret

09.12.2019

EVALUERING - KOMMUNESTYRE- OG FYLKESTINGSVALGET 2019

Forslag til vedtak:

Valgstyret tar evaluering av kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019 til etterretning.

SAKSFRAMSTILLING

Årets kommunestyre- og fylkestingsvalg er gjennomført. Valggjennomføring er et stort "prosjekt" som involverer ca 180 personer (både ansatte i og utenfor arbeidstid og andre) og ca 1,5 millioner kroner til dekning av eksplisitte kostnader. Det er viktig at valget gjennomføres på en trygg og sikker måte som ivaretar kravet til konfidensialitet og som bidrar til best mulig oppslutning fra velgerne. Derfor har valgadministrasjonen lagt stor vekt på en grundig dokumentasjon og evaluering.

Alle som har vært involvert i valgavviklingen er blitt oppfordret til å gi sine innspill i form av observasjoner, opplevelser og ideer til forbedringer, noe 39 medarbeidere gjorde. I tillegg har valgstyrets sekretariat gjort seg sine betraktninger.

Forberedelsene

Første møte i valgstyret i forkant av årets valg ble gjennomført 26. november 2019. Da ble valgadministrasjon (valgstyrets sekretariat) etablert. Valgstyret besluttet i hovedsak å videreføre valggjennomføringen fra foregående valg. Inndeling i valgkretser med tilhørende stemmelokaler ble beholdt, det samme ble åpningstider for valgting og at en benytter seg av digitalt manntall. To vesentlige endringer ble gjort ved at en opprettet forhåndsstemmemottak på to av kommunens kjøpesentre og at de lokale stemmestyrene ble redusert til tre personer pr. krets ved at de øvrige medvirkende i valget blir benevnt valgfunksjonærer.

Blant mange forberedelser til et lokalvalg, skal en også sørge for at de som ønsker det og som oppfyller visse krav skal få stille med liste. I Karmøy var det 12 etablerte partiet som ønsket å stille til valg. For disse holder det å rekruttere sju kandidater til sin liste. I tillegg var det ved fristen 1. april samlet underskrifter til ei lokal liste, nemlig Karmøylista.

En stor del av forberedelsene til valget består å sikre tilstrekkelig mange og kompetente valgfunksjonærer. Det er behov for folk som kan ta imot tidligstemmer (fra 1. juli), forhåndsstemmer på et antall steder (fra 12. august) og på selve valgtinget, samt støtteapparat rundt disse som bidrar med opplæring, kvalitetssikring, opptelling, transport og andre logistiktjenester, installasjon av IT-komponenter og annen teknologi.

Karmøy kommunes valgorganisasjon består av ca. 150 personer, både ansatte og utenforstående. Mange av disse utfører en innsats langt ut over det de er ansatt for og får lønn for. Noen av dem er nye fra år til år, men de fleste er rutinerte "gjengangere". Denne miksen gjør at er mulig å balansere behovet for stabilitet og kontinuitet mot behovet for fornyelse.

Valgorganisasjonen har bestått av

- Valgstyrets sekretariat (valgadministrasjonen) – formannskapssekretær, de to øvrige ansatte i politiske sekretariat og – nytt av året – en prosjektleder.
- Prosjektgruppe for valg.
- Drøyt 100 stemmemottakere
- Ytterligere noen medarbeidere som har hjulpet til med opptelling, transportoppgaver, parkeringsvakt og så videre
- Valgstyrer

Valgresultatet

12 lister stilte til kommunestyrevalget:

	Forhåndsst.	Valgting	Stemmer tot.	Mandater
Venstre	166	235	401	1
Kristelig Folkeparti	740	1367	2107	5
SV - Sosialistisk Venstreparti	388	467	855	2
Liberalistene	42	40	82	0
Fremskrittspartiet	971	1471	2442	6
Senterpartiet	540	1013	1553	4
Karmøylista	971	1623	2594	6
Rødt	114	160	274	0
Miljøpartiet De Grønne	309	364	673	2
Arbeiderpartiet	1872	2794	4666	10
Partiet De Kristne	89	140	229	0
Høyre	1570	2236	3806	9

Oversikten omfatter kun listestemmer, ikke slengere.

Tidligstemming og forhåndsstemming

For å øke oppslutningen om valget, har myndighetene lagt til rette for en lang valgperiode. Den innledes med tidligstemming der alle kommuner fra 1. juli skal gi mulighet til å avgi stemme for de som ikke kan ta del i forhåndsstemming eller valgting. Det kreves ingen begrunnelse for å delta i tidligstemming, men servicen overfor velgerne er redusert. De får liste over aktuelle partier, men har ingen garanti for at de kan gjøre personvalg (kummuleringer og slengere). I praksis var det bare noen få dager i begynnelsen av perioden en måtte gi velgerne generelle lister, snart forelå komplette sett av lister for alle partier.

All tidligstemming foregikk i kommunens servicetorg. Det kom inn totalt 109 stemmer i denne fasen i Karmøy i årets valg.

Forhåndsstemmingen begynner ca en måned før valget, i år mandag 12. august. Fra dette tidspunktet innrettes stadig mer av valgorganisasjonen på å lette tilgangen til stemmegivingen. Det skjer ved å være til stede på flere arenaer og tidspunkt. Alle kommuner er pålagt å gjennomføre valg på alle sine institusjoner. Det vil for Karmøys del si sykehjem og DPS (distriktpsykiatrisk senter på Eide). Stemmegiving på servicetorget trappes opp ved at det blir flere stemmeavlukker og økt bemanning. Ved stortingsvalget i 2017 gikk Karmøy sammen med Haugesund og Tysvær om et stemmemottak på Amandasenteret. Dette ble av ulike grunner ikke videreført i årets valg. Derimot etablerte Karmøy på egenhånd stemmemottak med tre avlukker både på Oasen (Norheim) og på Amfi kjøpesenter (Åkra) den siste uka før valget (lørdag 31. august til fredag 6. september) i hele sentrenes åpningstid. For å sikre tilgang til forhåndsstemming helt i sør i kommunen, ble det gjennomført en ettermiddag med stemmemottak i Skudehallen, og de siste tre dagene av forhåndsstemmeperioden var det utvidet åpningstid også i servicetorget. Det er i tillegg en mulighet å søke om å få stemme hjemmefra (ambulerende stemmegiving) ved at valgfunksjonærer kommer hjem til enkeltpersoner.

Totalt kom det inn 7773 stemmer i forhåndsstemmeperioden, fordelt på stemmemottak:

Servicetorget	3439
Oasen kjøpesenter	1969
Amfi kjøpesenter.....	1427
Åkra bu- og behandlingsheim	14
Fredheim bufellesskap.....	5
Vea sykehjem	46
Kopervik bu- og behandlingsheim	31
Storesund bu- og behandlingsheim.....	16
Norheim bu- og behandlingsheim	22
Distriktpsykiatrisk senter	6
Skudehallen	103
Hjemmestemming	8
Stemmer gitt i andre kommuner	800

I tillegg ble det avgitt 14 stemmer utenlands.

Valgtinget

Som ved Stortingsvalget i 2017 hadde Karmøy sju valgkretser med hvert sitt valglokale: Skudeneshavn (Skudehallen), Åkrehamn (Åkrahallen), Veå (Veavågen skole), Kopervik (Karmøyhallen), Avaldsnes (Avaldsnes skole), Torvastad (Torvastad skole og kultursenter), Norheim (Norheimshallen).

Det ser ut til at det er en passende oppdeling, selv om antall stemmeberettigede (og avleverte stemmer) varierer sterkt mellom de minste og de største. Til stemmelokalet i Veavågen sokner 2 272 stemmeberettigede, mens Åkreham stemmekrets er mer enn tre ganger så stor – 7 350.

Valgoppslutning

Karmøy har over tid hatt forholdsvis lav valgdeltakelse. Ved kommunestyrevalget i 2015 var det bare 57,4 prosent av de stemmeberettigede i kommunen som benyttet stemmeretten sin. Det er derfor lagt stor vekt på å legge til rette for å få valgdeltakelsen opp. Dette har tilsynelatende lyktes i år, ettersom det ved årets valg var 61,4 prosent som møtte opp. Det er en imponerende økning, men kommunen kommer likvel ikke opp på fylkes- eller landsgjennomsnittet (65 prosent). Haugesund hadde tilsammenlikning en valgoppslutning på 59,5 i 2019, mot 56,4 prosent i 2015.

Slik har valgdeltakelsen variert ved de siste valga:

	Karmøy	Landsgj.sn.	Avvik %	Forhåndsst.	Valgtingsst.	Totalt antall stemmer
2019	61,4	64,7	-3,6	7 834	12029	19863
2017	76,5	78,2	-1,7	9 261	13793	23054
2015	57,2	60,2	-3,0	4 591	13579	18170
2013	76,2	78,2	-2,0	6 861	15507	22368
2011	61,4	63,8	-2,4	3 589	14740	18329
2009	74,6	76	-1,4	4 875	16098	20973

Valgoppslutningen varierer sterkt mellom de sju valgkretsene (2015-tall i parentes):

Skudeneshavn	65,7 (59,9)
Åkrehamn	59,8 (54,8)
Veavågen	69,8 (63,8)
Kopervik	61,1 (57,5)
Avaldsnes	60,2 (57,3)
Torvastad	61,5 (60,0)
Norheim	59,4 (56,5)

Tiltak for å øke valgoppslutningen

Det er mye informasjonsarbeid som skal til for et vellykket valg. Informasjon som det politiske i valget tilligger selvsagt partiene. De må nå ut med informasjon om sine saker og kandidater. Det er erfaringsmessig vanskelig å nå fram til velgerne med informasjon om lokalvalget, ikke minst fordi en må konkurrere med nasjonale politikere og politikk om oppmerksomheten.

Dessuten stiller de ulike partiene selvsagt med svært ulike utgangspunkt for å nå velgerne. Helt nye partier/liste og de som fra før ikke er representert i kommunestyret stiller opplagt med et handikap. For å forsøke å motvirke dette, gikk nesten alle partiene sammen om en felles utsending av valgmateriell (valgliste og/eller programmer). Av de 12 partiene/listene som stilte til valg, var det bare Partiet De Kristne som ikke deltok i dette samarbeidet. Utsendingen kom i stand ved at kommunen bestilte og betalte valgliste til de partiene som ønsket det, mens partiene/listene selv dekket kostnader til trykk av programmer, pakking og distribusjon. Valgstyret vedtok å subsidiere denne utsendingen med kr. 100 000 for å gjøre det mulig også for de små partiene å være med. Totalt kostet denne operasjonen 232 000 kroner, varierende fra 4 000 til 31 000 på de ulike partiene etter størrelse/betalingsevne/vekt på materiellet. Bortsett fra bevilgningen i valgstyret og at trykking av stemmesedlene dekkes over valg-budsjettet, er hele denne aksjonen gjennomført og finansiert av partiene ved varaordføreren.

I ettertid er det kommet forholdsvis mye kritikk av distribusjonen av disse pakkene. Det er ganske mange boligområder der det ser ut til at innbyggerne ikke har fått sine pakker – mens det meldes om beboere i minst en nabokommune som fikk dette i sin postkasse. Kritikken viser at produktet er etterspurt. Det er viktig å presisere at mangelfull distribusjon skyldes svikt i kommersielle tjenester som var kjøpt og ikke var forårsaket av kommunens partier/administrasjon eller Solstein som sto for pakkingen av dem.

For å bøte på mangelfull distribusjon, ble en del pakker plassert ut på butikker og andre steder hvor velgere kunne hente dem.

Det administrative informasjonsansvaret omfatter i hovedsak å gjøre partiene kjent med regler for å kunne stille til valg og velgerne oppmerksomme på valget og kjent med mulighetene for å stemme. I år ble det denne oppgaven i hovedsak utført via egne nettsider og på sosiale medier (særlig facebook), samt i kommunens fellesannonsering på Karmøynytt (nettavis). I mindre utstrekning ble det også annonsert i Haugesunds Avis. Da forhåndsstemningen startet, gikk det ut en SMS til alle mobiltelefoner registrert i Karmøy kommune, via Varsling24. Denne ble ifølge statistikken mottatt av 43.500 telefoner. Det var fra begynnelsen planlagt en tilsvarende utsending umiddelbart i forkant av valgdagen, men da valgdirktoratet varslet at de ville sende ut en slik melding over hele landet, ble disse planene lagt bort. Alt i alt har en ingen grunn til å

tro at en ikke på behørig måte har nådd fram med informasjonen om at det skulle være valg og mulighetene for å bruke stemmeretten, selv om det selvsagt alltid kan gjøres bedre.

Kommunen tok i mot flere skoleklasser på rådhuset i forkant av valget, og representanter for kommunen var også på besøk i mange klasser for å informere om valget. De videregående skolene ble prioritert, siden det er der en finner flest potensielle velgere.

Et informasjonsbehov som faller litt mellom disse to stolene (politisk og administrativ informasjon) er det som skal til for å få folk til å bruke stemmeretten sin. Valgadministrasjonen gjorde en vurdering av at det først og fremst er gjennom «saker» en kan skape interesse for valget. I utgangspunktet er det selvsagt partienes oppgave å skape oppmerksomhet om og interesse for sakene. Det er imidlertid ikke å forvente at partiene skal gi velgerne nøytral/objektiv informasjon om hva valget dreier seg om. For å teste ut hvordan dette kunne gjøre administrativt, utarbeidet Karmøy kommune en serie annonser som tok opp åtte temaer der ulike syn/interesser ble satt opp mot hverandre.

For å unngå beskyldninger for at administrasjonen beveget seg inn på politikernes domene ble det lagt vekt på at framstillingen skulle være nøytral. Det ble brukt spørsmål i stedet for påstander for å unngå at innholdet framsto som faktaopplysninger. Valgstyret ble avsender av annonsene. I forkant ble det holdt møte med gruppelederne for alle partiene.

Det er ikke til å underslå at det er omdiskutert i hvilken grad det er legitimt av administrasjonen å engasjere seg i denne delen av valgforberedelsene. Valgadministrasjonen mente at dette kunne forsvares ettersom ingen politiske partier/lister motsatte seg initiativet.

Representativitet

I etterkant av valget i 2015 ble det gjennomført en prosess med tanke på oppslutning om valget generelt og blant ungdom, kvinner og innvandrere spesielt. Særlig var det nedfelt som et tverrpolitisk mål å øke kvinnerepresentasjonen i politikken. Det ble nedsatt ei arbeidsgruppe som fremmet en rapport med et stort antall tiltak rettet mot befolkningen generelt, ungdom, innvandrere og andregangsvelgere. En enkel evaluering av tiltakslista, viser at de fleste tiltaka er fulgt opp i noen grad, men en god del ikke er aktuelle av ressursmessige hensyn og at de ville måtte iverksettes i god tid før valg. Det kan se ut til å være et behov for flere prosesser omkring slike temaer. De må imidlertid følges opp i perioden og i så fall aktualiseres i god tid før neste valg.

Kvinneandelen økte denne gang fra 12 til 17 av 45 kommunestyremedlemmer (rett før valget) (27 til 38 prosent). Dette er også god framgang. I formannskapet gikk ikke kvinneandelen fram (5 kvinner av 11 representanter umiddelbart før valget til 3 av 11 i det nye formannskapet).

Det har også vært pekt på at kommunestyret representerer for liten andel av befolkningen rent aldersmessig. I forrige kommunestyre var gjennomsnittsalderen 56 år med yngste medlem på 42 år (da perioden sluttet). I det nye kommunestyret er gjennomsnittsalderen gått ned til 52, med 30 år som yngste representant.

Det blir tidvis diskutert om visse deler av kommunen blir over- eller underrepresentert i politikken. Vi har sett på hvor mange velgere det er bak hvert enkelt mandat i kommunestyret relatert til hvilken sone de er hjemmehørende i. Det ga følgende resultat:

- Skudenes (sone 1) 640 stemmer pr. representant
- Åkra-Vea (sone 2) 566 stemmer pr. representant
- Kopervik (sone 3) 965 stemmer pr. representant
- Avaldsnes/Torvastad (sone 4) 679 stemmer pr. representant
- Fastlandet (sone 5) 975 stemmer pr. representant

Det innebærer at Kopervik og fastlandet er underrepresentert, mens Åkra-Vea er mest overrepresentert.

Universell utforming

For å sikre at valglokalene er optimalt tilrettelagt, ble det gjennomført en turne på alle valglokalene i forkant. Der medvirket blant annet en representant for rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Turneen resulterte blant annet i at det ble tatt i bruk terskeleliminatorer for å sikre at tersklene kunne forseres med rullestol. Blant annet lysforhold ble drøftet. Det er ikke kommet klager på at noen har hatt problemer med å avgi stemme på grunn av mangelfull universell utforming.

Andre ting som kan ha betydning for valgdeltakelsen

Flere steder var det risiko for parkeringsproblemer, blant annet Åkra (på grunn av bygging av ny hall), Avaldsnes (på grunn av begrenset parkeringskapasitet). I ettertid er det ikke registrert parkeringsutfordringer. Det kan delvis skyldes aktiv bruk av parkeringsvakter og at vi hadde bedt kommunalt personale om å parkere andre steder akkurat denne dagen (særlig på Avaldsnes).

Ett tema som ikke var gitt tilstrekkelig oppmerksomhet i forkant, var markering av valglokalet. Kommunen har fra tidligere store flagg med tilhørende stenger. Disse har imidlertid vist seg ikke å fungere, så vi tok ikke sikte på å bruke dem i år. På Avaldsnes viste det seg å være vanskelig å få markert hvor valglokalet var, så der ble et slikt flagg reise uten videre problemer. For framtida vil en sørge for utstyr til å markere valglokalene bedre på utsida.

Konfedensialitet

Et av hovedprinsippene i norske valg er at de er hemmelige. Det er ikke bare hemmelig hva folk har stemt, men også hvem som har vært og stemt. Og inntil alle stemmesteder er stengt er det også forbudt å offentliggjøre resultater, slik at det ikke skal påvirke stemmingen.

I hovedsak går dette greit gjennom at alle involverte avgir taushetserklæring og praktisk tilrettelegging. Der er imidlertid utfordringer knyttet til særlig de tredelte stemmesedlene som lett gir innsyn for valgfunksjonærene.

Identifikasjon

Ingen skal få stemme uten at det er sikkert at de kan gjenfinnes i manntallet. Det innebærer at de som ikke er kjent for noen av valgfunksjonærene i valglokalet må identifisere seg. For å hindre at valgfunksjonærene kommer opp i kinkige situasjoner («Du kjenner vel meg?»), har Karmøy

kommune lagt opp til at alle velgere skal identifisere seg. Det er ikke nok med valgkortet – brukbar identitetskort skal inneholde navn, fødselsdato og bilde.

I vår tid er det mange som verken har pass eller førerkort, og bankene har i stor grad gått bort fra å utstyre bankkort med bilde. Det gjør at det potensielt kan skape problemer for en del å identifisere seg på en forsvarlig måte. Det kan i neste omgang redusere viljen til å benytte stemmeretten.

Evalueringen viser at det var et fåtall som ble avvist på grunn av manglende ID. Hvor mange av disse som kom tilbake seinere, vet vi ikke. I forkant var det en viss bekymring for at mangel på gyldig ID skulle føre til hyppigere avvisning enn det som faktisk skjedde.

Under forhåndsstemmegivingen strakk en seg langt blant annet på rådhuset med å finne fram til ansatte som kunne identifisere velgere. I enkelte tilfeller ble til og med ordføreren tilkalt for å bidra til identifikasjon.

Valgdirektoratet skriver i valghåndboka at «departementet vil oppfordre kommunene til å gi informasjon til NAV-kontoret og eventuelt andre etater i kommunen slik at de kan vurdere økonomisk stønad til legitimasjon, eventuelt etablere en ordning for utstedelse av midlertidig gratis legitimasjon.» Kommunen bør bidra i forkant av valget til å hjelpe velgere med å kunne identifisere seg.

Papirforbruk

Valget medfører et enormt forbruk av papir. Særlig er det valglistene som bidrar til et mulig unødig papirforbruk.

Det medfører en betydelig belastning på økonomi og miljø som i alle fall krever at vi tenker gjennom temaet. Først må listene trykkes, så fraktes til kommunen hvor de må håndteres, deretter må ubrukte lister kastes og fraktes til resirkulering.

Totalt hentet Karmøy kommune inn nesten 500.000 lister til kommunestyre- og fylkestingsvalget. Av disse var i alle fall halvparten igjen da valget var over. Det innebærer en mer eller mindre unødvendig kostnad på i underkant av 100.000 kroner og frakt av ca to tonn med papiravfall.

Det er ikke mulig å få dette ned på null. Vi må ha rikelig tilgang til lister til alle partier og i alle avlukker i såvel forhåndsstemming og valgting. Men grundigere analyser kan kanskje redusere avfallsmengden noe.

Klager og avvik

Et valg omfatter mange dilemmaer og muligheter for å trå feil. I forkant av valget ble det derfor gjennomført en omfattende risikoanalyse. I ettertid er det ikke registrert at det ble gjort betydelige feil eller at det forekom avvik som det er nødvendig å forholde seg til ut over å forbedre både opplegg og rutiner ytterligere.

Det var imidlertid *to hendelser* i tilknytning til valgdagen som det kan være verdt å dvele litt ved.

Valgdagen kom det en henvendelse fra Karmøy SV om at en velger ikke hadde funnet partiets stemmesedler i et valgavlukke på Vea. Det viste seg at ikke hele partinavnet var lesbart på etikettene på hyllene i de nye valgavluukkene. Partiet ba om en redegjørelse som ble overlevert samme kveld. I denne ble det påpekt at det var tilstrekkelig med partilister i avlukket. De aktuelle etikettene er egentlig først og fremst beregnet på blinde. Beklageligvis er etikettene ikke helt tilpasset utformingen på hyllene. Det betyr at partier med lange navn (som for eksempel SV Sosialistisk Venstreparti) blir delt på to linjer, og den øverste linja blir lett liggende under stemmesedlene. Etter å ha fått redegjørelse, valgte partiet ikke å rette en formell klage på valggjennomføringen. Partiet har imidlertid bedt om at det blir i verksatt tiltak for at velgerne ikke skal måtte lete etter listene til noen av partiene. Valgsekretariatet har videreformidlet problemstillingen vedrørende utforming av punktskriftetiketter og hyllene i valgavlukket til valgdirektoratet.

En velger som stemte i Karmøy har brukerstyrt personlig assistent fordi hun er lam og ikke har noen fingerfunksjon. Hun betrakter derfor BPAen som «hendene sine» som gjør det hun ber om. Ved stemmegiving fikk hun lov til å ha med BPA inn i stemmeavlukket, men forutsetningen er at det også følger med en valgfunksjonær inn. Dette ønsker velgeren ikke, men regelverket på dette området er utvetydig og gjelder alle: Dersom en har med seg en personlig hjelper, skal det også være med en valgfunksjonær inn i avlukket.

Velgeren klaget ikke primært på valggjennomføringen i Karmøy, men på ordningen som gjelder i hele landet. Klagen ble derfor sendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Siden klager skal rettes til valgstyret i den aktuelle kommunene, ble de imidlertid sendt videre til Karmøy. Klagenemnda vedtok i møte 28. oktober at klagen ikke tas til følge.

Kirkevalget

Lov og forskrifter tilsier at valg av menighetsråd og bispedømmeråd skal skje i umiddelbar nærhet av kommunestyre- og fylkestingsvalget. I vår sammenheng innebærer det i praksis at det må kunne skje på samme skole eller hall. Stort sett har det gått greit også tidligere, men det har vært klager på at velgere har oppfattet valgfunksjonærene ved kirkevalget som for påtrengende. Det ble derfor tatt opp spesielt i forkant av valget.

Som regel blir kirkevalget lagt til garderobes, mens kommunestyre- og fylkestingsvalget legges til hallen i idrettsanlegg. På skoler er det gjerne et klasserom som kan benyttes til kirkevalg. Det er naturlig å legge kirkevalget slik at velgerne passerer stedet på vei ut. Erfaringsmessig ønsker de fleste først å stemme i kommunestyre- og fylkestingsvalget før de tar del i kirkevalget.

Evalueringen tyder på at det gikk bedre i år enn ved forrige valg. Men fortsatt er det valgfunksjonærer som opplever at velgere ble utsatt for et press til å delta i kirkevalget. Det finnes også eksempler på det motsatte – velgere i kirkevalget som ikke følte at det var legitimt å delta i kirkevalget uten å avgi stemme i kommunestyre- og fylkestingsvalget.

Det er kirkevergen og de enkelte menighetene som står for kirkevalget, her under også organisering, opplæring, utstyr og logistikk.

Organisering

Prosjektorganisasjonen for valg er stor og skal dekke et bredt spekter av oppgaver/ansvar. Hovedsiktemålet er et fritt, sikkert og hemmelig valg der alle får mulighet til å delta. Ut over prosjektgruppa som er nevnt tidligere, må det folk til for å ta imot stemmer under tidligstemming (servictorget), forhåndsstemming og valgting (rekruttert fra hele organisasjonen og utenfor), samt til opptelling, IT-teknisk installasjon, parkeringsvakter, transport, kvalitetssikring og så videre. Av de drøyt 150 personene som var direkte involvert i årets valg, var mer enn halvparten rekruttert utenfor den kommunale organisasjonen. Nytt av året var at vi trakk inn elever fra to av de videregående skolene i kommunen – Åkrehamn og Kopervik. Dette skapte logistiske utfordringer ettersom skoleåret begynner forholdsvis kort tid før valget. Tilbakemeldingene på dette «forsøket» var imidlertid så positivt at det frister til gjentakelse.

En god del av valgfunksjonærene er kommunalt ansatte som gjør tjeneste innenfor ordinær arbeidstid, og (bortsett fra valgdagen) får ikke de noe honorar ut over ordinær lønn for å medvirke.

Kort tid i forkant av valget fastsatte rådmannens ledergruppe en fast sats for all overtid og eventuelt en mulighet for å avspasere time for time i stedet.

På valgdagen er det fastsatt en egen kompensasjon for de som gjør tjeneste ute på valglokalene. Den er vedtatt av valgstyret. Den bygger på en «tradisjon» der alle som bemannet valglokalene tidligere utgjorde lokale stemmestyrer. Disse har hatt status som kommunale utvalg. Derfor har honoraret for å delta blitt betraktet som godtgjørelse og ikke lønn. I år ble dette endret slik at det bare er tre personer i hver krets som utgjør stemmestyrene, mens de øvrige mannskapene benevnes som valgfunksjonærer. Administrativt innebærer det en forenkling av prosedyrene. Det ble imidlertid ikke gjort noen endring eller forskjell i oppgjørsformen, slik at en fortsatt omtalte dette som godtgjørelse. Den var på 1500 kroner for de som ikke var leder, nestleder eller medlem i stemmestyrene som fikk noe mer. Det kommer i tillegg til vanlig lønn for de som er ansatt i kommunen. De som er ansatt andre steder og blir trukket i lønn for å delta som valgfunksjonær kan kreve kompensasjon for dette med inntil 2500 kroner. Det er ikke kommet innvendinger mot denne måten å gjøre det på. Det er imidlertid fortsatt en erfaring at «godtgjørelsen» fortsatt oppfattes som noe lav i forhold til den store og langvarige arbeidsbyrden det medfører å bemannet et valglokale – fra før det åpner klokka 09.00 til lenge etter det strenger klokka 20.00. Det bør derfor vurderes å øke satsene ytterligere litt.

Økonomi

Det var i budsjettet avsatt 1 325 000 kroner til valggjennomføring. Seinere ble ytterligere 200 000 bevilget av formannskapet, siden valget så ut til å bli dyrere enn først antatt. Den største utgiften i valget er, naturlig nok, personalkostnader. Det er mye folk som enten skal frikjøpes eller kompenseres blant annet for innsats ut over vanlig arbeidstid. Regnskapet er ikke endelig, men det ser ut til at personalkostnadene vil ligge oppunder 700 000 kroner. Ellers bidrar IT-relaterte innkjøp vesentlig ettersom en måtte ha 37 nye bærbare PCer og to kostbare scannere, totalt ca 250 000 kroner. Heldigvis kan dette utstyret gjenbrukes i organisasjonen. Trykking av valglistene kostet 167 000 kroner.

Rådmannens forslag til forbedringer og oppfølging

- Karmøy kommune faser snarest mulig ut gamle valgavlukker, seinest i 2021.

- Godtgjørelsen for valgfunksjonærer på valgdagen forsøkes økt noe, slik at den står i forhold til arbeidsinnsatsen.
- Informasjon til potensielle grupper tidligere og enda tydeligere, for å sikre at det ikke blir behov for tolkning/usikkerhet om godkjenning av lister.
- Styrke informasjonsarbeidet på alle stadier i forkant av valget, til alle relevante grupper og iverksette tiltak som skal ha betydning for interesse for og deltakelse i valget tidligere i perioden.
- Kommunen hjelper velgere å få tak i ID i forkant av valget
- Det legges opp til forhåndsvalg på videregående skoler.

Karmøy kommune er kjent med at det er nedsatt et valglovutvalg. Når ny valglov settes ut på høring bør det vurderes om kommunen skal la seg høre. Følgende innspill anbefales å fremkomme i en eventuell høringsuttalelse:

- Kommunene bør kunne benytte seg av stemmesedler i samme format med kun en fals (enkeltbrettede) for blant annet å forenkle opptellingen og sikre større grad av hemmelighold.
- Det er ønskelig at forhåndsstemmegivingen avsluttes på et tidspunkt som gjør det mulig å komme fram til et endelig valgresultat i løpet av valgdagen/-natta.
- Valget bør digitaliseres i noe større grad, blant annet for å redusere mengden av unødig papir.

Rådmannen i Karmøy, 26.11.2019

Vibeke Vikse Johnsen
sign.